

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető minden
küldemény intézendő N.-Péterfia utca
348 szám.

Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én
egy, illetőleg másfél iven.

Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., **Hirdetések díja:**
100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig
80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

Kiadó hivatal:

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden közlemény és küldemény inté-
zendő, Kis-Mester utca 1382.

Báró Radvánszky Antal emlékezete.

1807—1882.

A magyar protestáns egyháznak egy hű fia és vezér-
férfia hunyt el, ki igaz meggyőződéssel, szívvvel, lélekkel s
törhetlen akarattal munkálkodott szinte 40 hosszú éven
keresztül szeretett egyháza jólétéért s midőn szükségelte-
tett, küzdött annak autonom jogaiért. Már az 1843—4-iki
országgyűlésen ott látjuk őt, mint az evangélikus status
egyik legjobbját és leghivebb tagját, szólani a vegyes
házasságok s reversalisok ügyében s ezen alkalommal
kifejezett elveivel mind végig hű volt s tántoríthatlan,
a mint 1859-ben a pátens elleni küzdelmei is tanúsítják.
1845-ben a zólyomi ev. esperesség, 1874-ben a bányai
kerület feiügyelőjévé s végre 1877-ben az egyház egye-
teme főfelügyelőjévé lett megválasztva. A folyó 1882-dik
évben a reformált és ágostai hitv. evang. egyházak meg-
bizottainak közös tanácskozásában 1882. febr. 4-én, méltó
társával a magyar ref. egyház sok érdemű vezérférfiával
Id. Báró Vay Miklóssal együtt elnökölt, a mely tanácskozás
állapította meg azon feliratot, mely a 2 prot. egyház ne-
vében a középiskolai oktatás tárgyában, az országos köz-
oktatási albizottsághoz beterjesztetett. De jelen volt még
az egyetemes theologiai akadémia ügyében folyó évi má-
jus 6 - 8 napjain Pozsonyban tartott nagy bizottsági ülés-
siken is, vezérkedett és intézkedett. Ezen két legutolsó
ténykedésével is, egy örök eszmét és elvet hagyott hátra,
szent örökség gyanánt a magyarországi protestáns egy-
háznak, melyet vajha megértenének és hiven megőrizné-
nek kik hivatta vannak a magyar prot. egyház kormányát
intézni; mely is az „biztosan és szilárdul csak addig áll
fen egyházunk, míg veteményes kertjei az iskolák hiven
ápoltnak és gondoztnak s azokban idegen bérlők gaz-
dálkodása nem türelik; mihelyt alászáll a buzgalom és
lelkességek e téren, az áldozatok meghozatalában; s e
szerint lazul azon szoros és benső kapocs, mely hazánkban
a mi viszonyaink között a protestántizmus, tudomány és

magyar nemzetiség között kifejlődött és él: azon mérvben
fog veszteni „életerejéből, hatásából és jelentőségéből a
magyar protestáns egyház.“

Őrizzük meg e végrendeletét dicső nagyunknak, ki
hiv volt mindhalálig és igaz! Legyen áldott emlékezete!

Egy felföldi.

A tudomány a keresztyénségnek alapköve.

(Folytatás.)

Krisztus után következik a keresztyén egyház tüne-
ménye. Azon obscurus emberek kis csapata, kikre Krisztus
ügyének vezetését bizta, gyorsan létrehozták a páratlanul
legnevezetesebb intézményt, melyet valaha a világ látott.
Puszta erkölcsi erőre támaszkodva haladtak elő hódító
utjakban. A korábbi időkben Palesztina földjén mindig a
nép fejétől indultak ki a vallásos mozgalmak, most azon-
ban azon mozgalom, mely a keresztyén egyházat szülte, az
egyesült polgári és szellemi kormányzók leghevesebb ellen-
zése és üldözése mellett létesült. Oly nagy volt a Krisz-
tusért való lelkesültség, hogy az emberek mitsem gondoltak
saját életükkel, csakhogy hozzá hívek maradhassanak. A
galileai emberek befolyásának semmi sem tudott ellenállani.
Néhány év alatt ellenfeleik közül a legképzettebbek az ő
oldaluk mellé pártoltak. Ügyök elterjedt az egész római
birodalomban, minden más vallást kiszorított helyéből s há-
rom évszázad alatt a birodalom vallásává lett. Azon 1850
esztendő alatt, mely Jézus halála óta letűnt, a föld semmi
részén sem támadt a keresztyénségnek oly igazán komoly
ellenfele, mely Jézus uralmát veszélyeztette volna. Az ő
vallása, magának Jézusnak közbenjárása által, Istennek
kegyelmét szabadon ajánlotta föl az embereknek s ha valaki
őszintén elfogadja ezen vallást, békét kölcsönöz az szívének
s tiszta és hasznos élet alapját veti meg nála. Soha sem volt
olyan civilizáció, mely a keresztyén civilizációhoz hason-
lított volna. Soha erkölcsi élet oly magasra nem emelkedett,
a minő magasra a keresztyén élet áll. Semmiféle vallás
alatt nem élveztek az emberek olyan szabadságot. Semmi-
féle vallás sem bátorította oly szívesen a művészetet, tuda-
mányt, irodalmat és bölcsészetet. Semmiféle kormányzás
sem volt olyan, mint a keresztyén kormányzás; semmiféle
vállalat olyan, mint a keresztyén nemzetek vállalatai; sem-

miféle jótékonyág olyan, mint a keresztyén jótékonyág. Hogy magyarazzuk már meg ezen példátlan tüneményeket? A tudománytól ismét megfelelő okot követelünk.

Végül előttünk van a keresztyén könyv, az újszövetségi szentírás. Pédátlan és páratlan ez is valamennyi könyv között. Nemzedékről nemzedékre sok millió ember, legmélyebb figyelmének tárgyává tette ezt. A legnagyobb tudósok tanulmányait vette e keresztyén könyv igénybe, míg más oldalról megvidámitotta és megvigasztalta a legkevésbé tanultakat. Kétszáz nyelvre van lefordítva s nagy társulatok állanak fen pusztán oly czélből, hogy azt a föld minden népei között terjesszék. Nincsen oly része, mely a magyarzatok egész könyvtárának ne adott volna lételt. A sajtó évről évre több száz új kötetet vet ki a világba, melyek a keresztyén könyv tartalmán alapulnak s czéljok az, hogy utasításait bevéssék az emberek szívébe. Minden állítása kérlelhetetlen kritika alá vettetett s megsemmisített minden, mi a próbát nem tudta kiállani. A modern irodalomnak fele egyenesen a biblián alapszik, a másik fele, többé vagy kevésbé directe, elismeri befolyását. S mily hatalmas és fény van állításaiban! Minő csillagokat mutat boltozatán! Gazdag a biblia oly mondásokban, melyek megragadták a bűnöst, átváltoztatták a féktelen szellemet s buzgó evangyelistává tették. A biblia magas czélokot tűz az ifju ember élete elé. Fentartja a középkorut az élet küzdelmei és csalódása közben s békét és örömet nyújt a haldoklónak. Mindig örömmel üdvözlük azt a földgömb új országaiban, s a mint a kannibál és a vadember megismerik, elhagyják vadságukat, hogy Krisztus Jézusban új teremtményekké legyenek. És olyan kedves a biblia sok millő embernek, hogy ha annak minden példánya megsemmisülne holnap, barátainak emlékezetéből csaknem teljesen újra összeállíthatnák. Ez a harmadik tünemény, melyhez a tudománynak megfelelő okot kell találnia.

Krisztus, a keresztyén egyház és a keresztyén könyv. Mikor látnatunk hozzájuk hasonlót? Ha leteszed Krisztust trónjáról, kit fogsz az üres trónra helyezni? Ha visszaveted a keresztyén vallást, melyik új vagy régi vallás által fogod azt helyettesíteni? Ha megégeted a bibliát, miféle könyvet teszesz helyébe, mely a biblia erkölcsi hatalmának csak ezeredrészével is rendelkezik, vagy a melyet azoknak csak milliódresze kedvel, kik a bibliát szeretik és kedvelik. Lépj be a Compteféle egyházba, mely tudtunk szerint egyedül mert nyíltan előállani azon tervvel, hogy a keresztyénséget helyettesíti. Ha Isten után kérdezősködöl, kit imádni szeretnél, azt kapod feleletül, hogy nincs Isten, de imádnod kell az ideális emberiséget. Ha egy Atya után kérdezősködöl, kit imádni szeretnél, azt kapod feleletül, hogy nincsen Atya, de intézheted könyörgéseidet a minden kitünőség, nagyság egyesített összességéhez. Ha kérdezősködöl egy könyv után, mely téged az élet zavaros utain vezet, a kísértetek között megőriz s hányatásaid között megvigasztal, a Comte, Littré vagy Congreve tanár, vagy a positivizmus egy másik főpapjának irataiból vett kivonatokat adják kezdedbe. Sohasem tudjuk igazán, hogy mily magasztos Krisztusnak, a keresztyén egyháznak és a keresztyén könyvnek állása, míg el nem kezdünk arról gondolkozni, hogy honnan helyettesítsük őket. Ilyen esetben hasonló a mi feladatunk ahhoz, mintha a nap, hold és csillagok helyére a földi

gyarló mécseket és lámpákat akarnók helyettesek gyanánt állítani.

A „Catholic Presbyterian“ után

(Folyt. köv.)

—y—s.

XLIII. zsoltár.

Igazságot szolgáltatass nékem
Én Istenem! védj ügyemet!
Ellenség nyom gyűlölvé mélyen,
Téged Isten megvet kevélyen,
Kezéből a gonosz népnek
Szabadíts ki, kérlek.

Mért hagyál el, mért érezteted,
Távol tőled mily keserves
Tölteni e gyászos életet
Az ellenfél gunyja közepett?
Hiszen te vagy Isten, a kar,
Mely oltalmaz, takar!

Ragyogtassad az igazságot,
Ajándékul kegyelmedből,
Küldd alá a világosságot,
Hogy ezek mint fénylő sugárok
Vezessenek templomodhoz,
Hol békesség lakoz.

Bételjesül ápoltt reményem,
A mikor szent oltárodhoz
Járulhatok, hogy ott serényen
Áldjam neved s hiven dicsérjem;
Istent félve, általjárja
Szívem öröm árja.

Ne csüggedezz lelke, leverő
Bár most sorsod, ne háborogj!
Bízd Istenre magadat: erő,
Szabadítás, áldás tőle jó;
Szebb jövőben az Istennek
Vig éneket zengek.

X.

Felekezeti gymnasiumaink jövője.

(Folytatás.)

III.

Valljuk meg, hogy a jelenleg, tanáraink részéről nyilvánuló nagy kegyelmességnek s ennek következtében a tanulóknál mind sürűbben feltűnedező hanyagságra s némileg a tanár elámitására való hajlandóságnak, jó részben maga a rendszer az oka, mely t. i. csaknem lehetetlenné teszi, hogy a tanár tanítványait kiismerje, tehát felettök szigorú ítéletet merjen mondani. Nem egyszer hallani magoknak a tanároknak a szájából olyanféle nyilatkozatot, melyszerint ők 1—2 felelet után nem buktathatják meg

tanítványukat. S némi részben igazuk is van. Meglehet ép az az egy-két felelet nem sikerült egy középszerű, de más-különbén jó igyekezetű tanítványnak, míg ellenkezőleg a másíknak szolgált a vakszerencse. Igaz, hogy a rendtartás kötelességévé teszi az igazgatónak, hogy a promotio felett szigoruan örködjék. De hát mikép tehesse ezt?

Láttam egy iskolában, — a mely arról híres, hogy leg-rendesebb az egész országban — hogy minden tanár beje-gyezte minden óra után egy könyvbe, melyik tanítványát szólította fel. S e példa után felkérve kollegáimat, egy év-ben én is megpróbáltam ez eljárást a kisebb órás tantár-gyakra nézve. S vajjon mi lett az eredmény? Az, hogy ma-gamnak bekellett látnom, hogy a tiszta szaktanítás, kevés óraszám s nagy számu tanítványok mellett, lehetetlenség a leglekiismeretesebb tanárnak is tanítványait kellőleg kiis-merni, tehát — ha méltányos is akar maradni, — felette elég szigorú ítéletet mondani.

Az sem látszik aztán előttem egészen természetelle-nesnek, hogy míg egyfelől a tanár, a priori meg levén győ-ződve arról, hogy tanítványai képzettségével tulajdonkép úgy sem ismerkedhetik meg kellőleg, a helyett hogy tanítana, akademiázál, vagyis akarám mondani, előadásokat tart, minthogy az neki úgy is könnyebb, legfelebb aztán egy-egy időszak végén 2 hét alatt szigorlatozik; míg más oldalról a tanulók nagyobb része egészen t u t e levén a felől, hogy ha egyszer már felszólított, abban az időszakban többet abból a tantárgyból nem felel, ifjúi könnyelműségének meg-felelőleg nem is veszi elő a könyvet, s míg p. o. a latin grammatikát a felsőbb osztályokban alaposan elfelejtí, igen ügyesen meg tanul billardozni. Hogy ilyen rendszer, ilyen eljárás mellett, kivált ha még hozzá járul ehez az, mit már az érettségi vizsgálatról elmondottunk, nem oltjuk be tanítványainkba a kötelességérzetet, a szorgalmat, a ta-nulni vágyást, az — hogy hirlapirói stilusban fejezzem ki magam — több mint kétségtelen előttem.

S óhajt-e a rendszer ez irtózatosságon segíteni a törvényjavaslat? Teljességgel nem, sőt a mint fentebb érintém, maga kényszerít e fonákságba bele. Eddig legalább a felsőbb osztályokban is próbálhattuk a szakok csoporto-sítását, ezután — ha a javaslat törvény lesz — már nem lehet. Lejebb esünk a hinárba, mint eddig voltunk, pedig — tessék elhinni — most is elég mélyen vagyunk.

S vajjon mi mindennek az oka? A legrövidebben azt lehet rá felelni: a miért az elemi iskola tanítójának tanár czim kell. Professzor akar lenni az elemi tanító, mi közép-iskolai tanárok pedig erőnek erejével egyetemi tanárok akarunk lenni. Kicsiny nekünk is — legalább az ifjabb col-legatus némely részének — Macedónia. Minduntalan csak azt hangsúlyozzuk, hogy a tudomány művelésének, előbb-vitelének terhe is a mi vállainkat nyomja. Pedig biz az nem nyomja még a legtöbb egyetemi tanár vállát sem. Kevés lángelmének adatott a tudományt előbb vinni, s nem csak az elhullott s aztán elsajátított pávatollakkal ékeskedni. A ki pedig annyi tudományt (már csak kimondom, ha az egész modern világ átka száll is árva fejemre), a mennyi egy középiskolai tanárnak szükséges, nem egy speczialis szakból, hanem egy egész, egymással közel érintkezésben álló szakcsoportból el nem tud sajátítani, abból félszeg-

tudós lehet, de sem valódi tudós, sem jó középiskolai tanár soha sem. Hogy több példára ne hivatkozzam, nézze meg akárki Helmholtz-ot, nem csak physikus az.

Mindezekből pedig az én szerény felfogásom szerint az következik, hogy a tiszta szaktanítás nem a gymnasiumba való. Inkább mondjunk le arról az (igen sokszor Sine vitulo) titulusról, hogy én physikus, én matematikus, én meg philologus stb. vagyok. Csak tanítsuk meg tanítványa-inkat jól a magunk tantárgyaira. Pedig azt hiszem, ha mi ezt meg tudnánk tenni, s a dologról közvéleményünket fel is mernénk világosítani, a törvényjavaslat ide vonatkozó káros javaslata sohasem lenne törvénytényé. A ki a tudomány előbbvitelére született, az ki fog válni, ha nem egyetlen szakot tanít is. Ha emlékezetem nem csal, Kepler Grác-zban a matematika és morál tanára volt s mégis Kepler vált belőle. Scheiner, a ki szintén eléggé kiváló szakember volt a physika terén, zsidó nyelvet és matematikát tani-tott Ingolstadtban, Freiburgban és Rómában.

Ismerem — hála Istennek! — én is, azt az átaláno-san felhozatni szokott argumentumot, miszerint ma már a tudományok köre annyira kiszélesedett, hogy egyetlen szak művelésére is kevés egy ember élete s ha tovább akar menni, ez egyetlen szakban is specialitásokhoz kénytelen a tanulmányozó fordulni. Csak abban látom a végtelen csa-lódást, hogy azt szeretjük hinni s elhitetni, hogy nekünk, középiskolai tanároknak ilyen specialistáknak kell lennünk, hogy továbbá a spec. szakkal foglalkozás nem feltételezi a rokon szakok alapos ismeretét és végezetre, hogy nem az a legjobb gymnasiumi tanárnak, a ki szaktudománya rokon tárgyával is alaposan ismerős, de nem specialista. Pedig mind a háromra nézve épen ellenkezőleg áll a dolog. — Annyira pedig, hogy egy szakcsoport minden tárgyával kellő alapossággal meg lehessen ismerkedni, bizony elég egy ember élete s szorgalma is. Mert ha elég nem volna, nem találkozhatnák ma egyetlen nagyobb szabásu tudós sem. Különbén is a dolog természetéből foly, hogy minél magasabb akar lenni a torony, annál szélesebbnek kell lenni az alapjának is. Magas foku általános képzettség nélkül, mélyreható tudományos működés még csak nem is kép-zelhető.

Minthogy tehát, mint fentebb megpróbáltam kifejteni, a tiszta szaktanítás mellett, a felsőbb osztályokban össze-szorult tantárgyak nagy száma, ép ennek következtében az egyre-egyre jutó heti óraszám csekélyisége miatt, a tanulók kellő kiismerése még nem tulságos népességű osztályokban is lehetetlen; az pedig, hogy egy egyén a gymnasiumban a leg-jobb sikerrel ne taníthatna el 2—3 egymással szorosabban kapcsolatos tudományt, nem áll, mert nem állhat: a felsőbb osztályokat is a szakok csoportosítása elvének alapján a lehető legkevesebb számu tanárral kell berendezni, ha csak a tanítás sikerét még jobban kockára nem akarjuk tenni mint most van, — tehát a törvényjavaslat ide vonatkozó szakaszát — véleményem szerint legalább — ki kell törölni.

Mind ez a sok beszéd pedig, nem egyébnek kimutatá-sára való mint arra, a honnan eltértünk, mily káros az a tanítás eredményére nézve, hogy nem az egyén promote-áltatik, hanem az osztály. Hogy mit értek e kifejezés alatt, megpróbálom megmagyarázni.

A jelenlegi rend szerint a gymnasiumi tanfolyam 8 osztályból áll. Mindenik osztálynak a végzendői megvannak szabva a tantervben. Elvontan tekintve tehát a dolgot, mi sem látszanék természetesebbnek mint az, hogy minden tanuló csak úgy léphet felsőbb osztályba, ha az előző osztály tananyagát kellőképp megemésztette (hogy ezt a kifejezést használjam.) Az, hogy 1 vagy 2 vagy 3 év alatt birkozott-e meg egy osztály tantárgyaival? nem látszik lényeges kérdésnek, mert hiszen nem az a fő, mennyi ideig tanulta meg p. o. a latin grammatikát, hanem az, hogy megtanulta-e?

Elvontan tekintve tehát a dolgot, mivel az emberi tehetségek felettébb különbözők, e tehetségekhez képest kellene változni a gymn. tanfolyam időtartamának is s teljességgel nem lehetne egy kalap alá fogni a legkiválóbb tehetséget a leggyarlóbbal. Ugy de ha e felfogást érvényesíteni akarnók, majdnem annyi tanár kellene az intézetbe, a hány tanítvány van. Csoportosítani kell tehát a körülbelől egyforma tehetségű s fejlettségű gyermekeket s együtt haladásra ösztönözni őket. Hogy a gyengébb tehetségű csoport nem annyi idő alatt fogja elsajátítani a gymnasium tantárgyait mint a nála sokkal erősebb tehetségűek s talán nagykoruk, vagy családi körülményeiknél fogva sokkal fejlettebbek csoportja, az egészen természetesnek látszik. Egy-egy osztálynak tehát, tagjai létszámához s a tehetségek arányához képest több, kisebb-nagyobb csoportra kellene oszlani s úgy végezni azon osztály tantárgyait több-kevesebb idő alatt, de mindenesetre azon osztály tantárgyait tanulni mindaddig (és csak addig), míg azon osztály kiszabott tantárgyait minden tanuló teljesen vagy legalább kellőleg el nem sajátította, úgy t. i. hogy a következő osztályban, az előbbiben szerzett ismeretre egész bizton lehessen számítani és építeni.

E felfogás és eljárás különben nem az én találmányom, nem is új, rég gyakorlatba van véve. Talán csak nálunk új, kiknek eljárása az itt jelzettel homlokegyenest ellenkezik.

Vajjon hasznunkra-e vagy kárunkra?

(Folyt. köv.)

Egy tanfelügyelői látogatás.

(Folytatás)

De valyon azért állította-e fel a törvényhozás a tanfelügyelőiséget, hogy a tanítókat a tanfelügyelők szeszélyeik laptájává, kényök-kedvök szerinti paczkázás tárgyává, s tanítványaik előtt porig alázva, csuffá tegyék? főként a lelkész-tanítókat?

E tanfelügyelői qualifikálatlan eljárás tapintatlan pedagógiai szempontból; mert a tanítás, nevelés hatása és sikere van ez által kockára téve. Mi eredményt lehet jövőre ott várni: hol a tanulók szem- és fültanui voltak tanítójuk megaláztatásának, leszidásának, csuffátételének?

Arczul veri a humanitást. Még a legnagyobb gonosztevő előtt is, hivatala méltóságának tudatában, tisztelettel olvassa fel a bíró a halálos ítéletet. — Csak miveletlen népek közt szokott az megtörténni, hogy egyik ember a másiknak vakon neki ront.

Arczul veri a magyar protestáns egyház jogot. Mert a tanfelügyelő ur nyilatkozata szerint ő egy lelkész-

tanítót kitehet, másikat pedig behelyezhet minden egyházi hatóság nélkül, mert azt kiáltozta az egész iskolás gyermekereg és a jegyző előtt, hogy ha se a traktus, se a superintendentia nem segít, azaz: ki nem tesz engemet innen, más szavakkal mondva: el nem csap, majd fog tudni segíteni ő ezen a dolgon! (Nem gondolhatok mást, mint-hogy fel fogja bujtogatni az egyháztagokat, hogy hordjanak ki a határra.)

Mindezek felett pedig még igazságtalan is volt a tanfelügyelői fellépés ellenem, mert az 1878. július 23-án s több napjain tartott egyházkerületi közgyűlés által, az egy tanítóval bíró népiskolák számára megállapított tanterv szerint, a tanító az első és második osztályban nincs kötelezve a magyar nyelvtan tanítására.

Köztudomásu dolog, hogy Debreczen és H. M. Vásárhelys általában a legalább 300 lelket számláló egyházak nem tartanak lelkész-tanítót, de még néhol a kevesebb lélekkel bíró, de tehetősebb egyháztagokból álló egyházak sem; csakis a 100—200 lelket számláló s többnyire földhöz ragadt szegénységgel küzdő tagokkal bíró egyház tart, mert kénytelenülve van rá, lelkész-tanítót; és hejh, be keservesen kell kikönyörögni azt a csekély fizetést, a melyből meg kell élnie, vagy inkább tengődnie, sőt a mellett másoknak, közügyeknek, haza, különféle egyletek, intézetek stb. oltárára is áldoznia, mert különben részvétlensége, hazafiatlansága stb. világgá kürtöltetik; — gyakran hónapokig, sőt az év közepéig is hitelben kell végeznie lelkészi és tanítói hivatalát, mert a nép, míg munkaidő és gyümölcsérés nincs, nem pénzel s nem fizethet; beh sokszor kellett már nekem 13 éven át hallanom: „már csak szenvedjen, éhezzen velünk együtt tiszteletes uram, majd ha az Isten ad nekünk, azután mi is fizetünk papbért, de hát most nincs nekünk se? A porcióért meg mindig zaklatnak: az elébb való!” Folyó hó 16-án tartott presbyteri gyűlésben is azt nyertem válaszul, midőn 1876-tól fogva fizetésemből hátralevő 50 forintomat kértem: „várjon tiszteletes uram őszig;” — hja! de a szőlő nagy részben elfagyott, gyümölcsre, szüretre csekély s néhol semmi kilátás nincs; a jó Isten a megmondhatója annak, hogy melyik őszön kapom én azt az 50 frtot meg, holott folyó fizetésem sem kaphatom. Midőn ekképen a haza és egyház asztaláról csak a morzsalékokkal táplalkoznak a lelkész-tanítók és miután ezen morzsalékokért is ugyan csak meg kell szolgálniok! s továbbá, ezek is gyakorta felhánytak és panaszosak és sok kuncsorgás és rimázkodás után kaphatók meg: ha még ezekhez járul azon körülmény is, hogy a lelkész-tanító még községi és kormányi tisztviselők fakgatásait, sértegetéseit is elnyomott sohajjal kénytelen türni: akkor szálanomra méltóbb teremtés nincs nálánál! Százszorta kedvezőbb egy tanító helyzete a mai korban, a tanfelügyelői tulkapások ellen védelemre talál lelkészénél, de a lelkész-tanítónak a tanfelügyelők általi lepecskoltatása alkalmával, vagy hallatára, még a presbyterek is Brutusokká válnak!

Ha iskolám nem jó volt (de hiszen meg se vizsgálta!) van az intésnek, figyelmeztetésnek elég célhoz vezető módja, sőt az esperesnek feljelentés is előtte áll a tanfelügyelőnek, (ámbar meglehet, hogy ez derogálna neki); a szelid figyelmeztetésért és a tantervhez utasításért, a mennyiben az ellen vétettem volna, egy rossz szót se szólnék; de ily

modoru eljárás ellen nem emelni fel erőtlen szózatokat bár, gyáva meghunyászkodásnál egyéb nem volna, azért is felhiva érzem magamat a tiltakozásra.

Óhajtanék felvilágosítást nyerni a felől is, hogy ki által, mikor és mi módon ruháztatott fel a tanfelügyelő azzal a jogkörrel, hogy lelkész-tanítókat kitevéssel fenyegethessen s oly hatalmat vindikáljon magának, mely szerint egy törvényes egyházi hatóság által beállított lelkész-tanítót önhatalmulag kitegyen s helyébe mást iktasson? Én ilyet még eddig a magyar protestáns egyházalkotmányban nem láttam és nem hallottam, annál kevésbé tanultam.

Appellálom ügyemet tisztelt lelkésztársaim elé, appellálom ügyemet a tisztelt tanító urak elébe; mint ember pedig, kérem a közvélemény részrehajlatlan, igazságos ítéletét.

Egy lelkész-tanító.

T Á R C Z A

Főiskolánk 1833-ban és 1881-ben.

(Folytatás.)

Pénteken este a senior a contrascribával és juratusokkal conscriptiót tartott, s elkészítették azoknak névsorát, a kik a lefolyt héten valami vétséget vagy mulasztást követtek el. Szombaton délelőtt a contrascriba minden tanárhoz elvitte a conscriptionale diariumot, a kik azt végig nézték s megesett nem egyszer, hogy ők is szaporították az idézendők számát. Volt husz, harmincz, negyven causa is egy-egy citatióra. Szombaton reggel hat órákor a surgens apparitor megjelent a középső lépcsőn, éppen a XII. szoba előtt, a melyben én laktam, s elkiáltotta: *ad causas a!* Lett erre zaj. A deákok folyvást *ad causas*-t kiabálva körül sereglették az apparitort, a kinél téli időben lámpa volt s azután nagy esendben végig hallgatták a citatusok névsorát. Csak akkor lett ismét zaj, mikor az apparitor elhallgatott. Némelyik azért szitkozódott, hogy ő elkápsálta a mulasztást, meg is ígérte a jurátus, hogy nem citáltatja meg, mégis megcitolta; másik azt erősítette, hogy ő nem mulasztott s hibásan van meczitálva; harmadik a veniájára hivatkozott, miszerint őt nem lehetett volna meczitáltatni; a negyedik tudta ugyan, hogy mulasztott, de azt is tudta, hogy nem csipték be, most már azt sem tudhatta, ki előtt mentse magát. A minden idézés alkalmával előjövő idézési czimek ezek voltak: *Templum die dominico neglexerunt.* — *Templum die profesto negl.* — *Praelectiones publicas negl.* — *Preces publicas negl.* — *Discincte visi sunt.* — *Vestes illiciti coloris gerunt.* — *Sero ad prolectiones accessit.* — *Immodeste se in praelectionibus gessit.* — *Sine libro manuali ad praelectiones accedere solet.* — *Janitor constitutus stationem deseruit.* (Ezért hétszer rendeltetett ki Janitornak.) — *Privatam puerorum institutionem neglexit.* — *Sub privata puerorum institutione fumavit.* — *Apparitor constitutus male functus est.* — *Remanentiae se subduxit.* — *Sex causis per mensem citari meruit.* (Ezért Unius festi beneficio privatus est.) — *Discessum vel reditum non significavit.* — *Ad primam praelectionis horam non rediit.* — *Sine venia Rectoris in civitatem habitatum discessit.* — *Post horam nonam, vel post visitationem contrascribalem Collegium ingressus est.* — *Extra muros collegii pernoctavit.* — *Cincturam collegii*

superavit. — *Munditium non curat.* — *Non id agit ut in studiis proficiat.* — *Domum caffeariam vel cerevisiarum adiit.* — *Chartis pictis lusit.* — *Venari ausus est.* — *Sero surrexit.* — *Debitum non solvit.* — *Crudelis in famulum fuit.* — *Citatus non comparuit.* — *Horrenda maledicta protulit.*

Délben 12 órákor ült össze a rektor elnöklete alatt a senior, contrascriba és a 12 jurátus, s az idézési névsor szerint hívták be a tanulókat s mondták ki reájok az ítéletet, mely szokott lenni megintés, dorgálás, a választási sorrendben való hátrább vettetés; jótéteménytől való megfosztás, pénzbírság a szolgálk- vagy betegek pénztára számára; vigil vagy apparitori szolgálat, eltöltés néhány napra az iskola épületéből való kimehettéstől, börtön 6, 12, 24 vagy kétszer, háromszor 24 órára, még pedig súlyosabb esetben kenyéren és vizen, a tóga levettetése, eltávolítás minden zaj nélkül, kicsapás secunda classissal ex moribus, s az akademia ifjabb tagjaira még botbüntetés is, mely ott rögtön szokott a sessio ordinariában végrehajtatni. Az utánnam következő osztálynak éppen az elsője részesült, ezen atyai büntetés tizenkét hathatós igéjében.

Valahányszor azonban valami nagyobb vétség felett kellett ítélni, mindannyiszor extraordinaria sessio tartatott, melyben nemcsak a rektor, hanem minden professzor is részt vett. Sőt ha a tanulók és polgárok közt történt valami botrányos ügy, azon esetben az extraordinaria sedesben Rakovszky Dániel városi főbíró, mint a főiskola gondnoka vagy ennek helyettese elnökölt, s a szembesítendő polgári állású személyek is ide voltak rendelve.

Sajátságos, hogy míg az ordinaria sessio (esküdtek törvényszéke) jegyzőkönyve egészben latin nyelven irattatott, már az extraordinaria sessio (tanárok törvényszéke) jegyzőkönyvében az ítélet és annak indokolása mindig magyar nyelven tétetett fel, holott mindkét törvényszéknek a senior volt a jegyzője. — Talán nem lesz érdektelen egyet a rövidebb jegyzőkönyvek közül szóról szóra ide iktatnom:

Sessio 5-a extraordinaria.

Habita est 8-a Februarii 1834, in qua Praeside Spect. Dom. Daniele Dömsödi, quem sc. Sp. D. Daniel Rakovszky Curator Collegii sibi substituerat, — praesentibus Spect. ac. Rev. D. Professoribus praeter Rev. D. Mois. Kalós et Sp. D. Fr. Kerekes, praesentibus ambobus scholae Officialibus item Assessoribus Sedis Iudiciariae decisa est causa G... K..., qui accusatus est: Quod ebrius in Theatrum irruens maledicta protulit, praeterea nocturno tempore domum civis honesti violenter petiit, inde domum Saltatoriam adiit, ibique Januam percutiendo praesentes cum Scandalo offendit.

Itéltetett.

A vizsgálatokból világos lévén, hogy K... G... a Játékszinbe részegen, káromkodások közt berontott s illetlen magaviselete által a közesendességet megháborította; világos lévén továbbá az is, hogy harmad nappal azután Szinjártzó Erdei Györggyel egy Polgár házában összeveszvé, bosszuállás kivánásból estveli 10 óra után többet magával az említett Szinjártzónak házára ment, az ott lakókat álmokból felvervén káromkodott, E. Gy.-t otthon nem találván, a Fehérlő Vendégfogadóban tartózkodott Bálba utánna ment, s a Tánczoló Szoba ajtaját a jelenlevők botránkozatására berugta, de a Strázsák által be nem bocsátatott: a be nem öltözött Tanuló Ifjak erkölcséről szölvő 5-dik és 8-dik törvények értelmében az Oskolából elbocsátódik.

Csak 1835. aug. 24-től kezdve fogalmaztattak a törvény-széki jegyzőkönyvek magyar nyelven; ekkor olvastattak fel „a Kollégiumi Imádság házban a Fő Tiszteletű Kerületi Egyházi Gyűléstől gyakorlatba vétel végett kiadott O s k o l a i U j T ö r v é n y e k.” Ekkor hagyta meg a tanárkar a főiskolai tisztviselőknek: „hogymivel már az U j T ö r v é n y e k szülötte nyelvünkön vannak írva, ezen jegyzőkönyv is ezután általok Magyar nyelven irattassék.”

(Folyt. köv.)

A tiszántuli reformált tanáregyesület

folyó évi július 10. és 11-dik napjain Kisujszálláson tartja meg közgyűlését.

E közgyűlés tárgyai lesznek:

1. Elnöki megnyitó beszéd s az évi egyleti mozzanatok.
2. Pénztárnoki jelentés.
3. Pályázatok eredménye, a beérkezett művek bírálata.
4. Szegedi Sándor emlékezete. Emlékbeszéd Géresi Kálmántól.
5. A kisujszállási ref. gymnasium története.
6. Országos reformált tanáregyesület ügye.
7. A hazai és külföldi nevezetesebb tanügyi mozzanatokról szemle Jóó Istvántól.
8. Nyug- és gyámintézeti ügy.
9. Tisztújítás.
10. Pályázati kérdések megállapítása.
11. Indítványok s egyéb folyó ügyek tárgyalása.
12. Népszerű előadás delej-villamosság köréből.

A gyűlés tagjainak elszállásolásáról és ellátásáról a kisujszállási ref. egyház vendégszeretete gondoskodik. — Vasuti árleszállítási kedvezmény nyereséről az elnökség intézkedni fog.

Fölvívatnak tehát úgy az egyesületnek már tényleg tagjai, mint az ezen közgyűlésen tárgyalandó ügyek, főleg az országos reformált tanáregyesület ügye iránt érdeklődő tisztársak, hogy július 9-én Kisujszálláson megjelenni sziveskedjenek. A vasuti jegyek és elszállásolás eszközölhetése érdekében pedig, fölkéretnek minden ref. gymnasiumi s főiskolai igazgatóságok, hogy e hó végéig legyenek szivesek tudatni alulírottal a gyűlésen megjelenő tagok neveit, hogy a kellő intézkedések idejében megtétethessenek.

Debreczen, 1882. június 13-án tartott központi választmányi ülésből:

Tóth Sámuel.
hely. elnök.

Különfélék.

A reformátusok debreczeni főiskolájában az 1881—2-dik évet berekesztő vizsgálatok következő renddel tartatnak: Június 15-én reggel 8 órakor hálaadó istentisztelet a főiskola imatermében.

A) A hittanszaki tanfolyamban: június 15-től kezdve az I. II. III. és IV. éves hittanhallgatók párbeszédi vizsgái, az illető tudományok rendes tanóráin és termeiben.

B) A jog- és államtudományi karnál: június 20-án d. e. 12 óráig jelentkezés a jogi alap és államvizsgálatok letétele végett az akad. igazgatónál, a lezckekönyv beadása mellett.

C) A gymnasiumban: június 19-én a melléktantárgyakból: d. e. gyorsírás és franczia nyelv, d. u. torna és ének. — 20-án egész nap a VII. osztály két szakasza. Az a) szakasz az oratoriumban; a b) szakasz a VIII. osztály termében. — 21-én egész nap a VI. és V. osztály; VI-dik az oratoriumban, V-dik a VIII-dik osztály termében. — 22-én egész nap a IV. és III. osztály; IV-dik az oratoriumban, III-dik a VIII-dik osztály termében. — 23-án egész nap a II. osztály két szakasza. Az a) szakasz az oratoriumban, a b) szakasz a VIII. osztály termében. — 24-én egész nap az I. osztály két szakasza. Az a) szakasz az oratoriumban, a b) szakasz a VIII-dik osztály termében. — 26—30-ig az érettségi szóbeli vizsgálatok tartatnak.

D) A tanító-képezdében: június 24-dik napján d. e. 9—12, d. u. 4—7 óráig az akad. VI-dik teremben.

Mely nyilvános vizsgálatokon megjelenésre a szülők s a nevelés- és tanügy barátai tisztelettel meghívatnak. — Debreczen, 1882. június 2-án. — A debreczeni ref. főiskola igazgatósága.

Tanítóképeségi vizsga a tiszántuli ref. egyházkerületben: Debreczenben augusztus 28 s következő napjain fog megtartatni; a jelentkezés augusztus 27. a tanítóképezde igazgató tanáránál a szükséges okmányokkal.

Lelkészképeségi vizsgára a tiszántuli ref. egyházkerületben, a jövő 1883-dik évtől kezdve, az ó- és új-szövetség magyarozatból az első lelkészképeségi vizsgát tevő atyafiak a következő részekből tartoznak előállani: Ó-szövetségből: Ézsaiás profétiájának 7, 8, 9, 10, 11, 12, 40, 41, 42. fejezetei; 49. fejezet 13 első verse; 52. fejezet 13. versétől 53. fejezet 12. verséig és a 61. fejezet. Új-szövetségből: Pál apostolnak Galáciabeliekhez írt levele.

Ifj. Nagel Ottó budapesti könyvkereskedő (nemzeti színház épülete) kiadásában megjelent az „Önügyvéd” 3-dik kiadásának 3-dik füzeté. (Irta Knorr Alajos.) Ára 30 kr. E füzetben a szerző az okiratok kellékeit ismerteti. Közli az okiratokon felhasználandó bélyegilleték lerovásának szabályait, a bélyegilletéki táblázatokkal, a bélyeg és jogilleték személyes mentesség eseteit, a közvetlenül lerovandó illetékek kiszabásának és lerovásának szabályait, ismerteti a közjegyzői intézményt, különösen annak hatáskörét és eljárásának módját, közli a közjegyzői díjszabályzatot, ezután áttér a nyilatkozatok egyes nemeire, melyek közül az elismervények és nyugtatványok szerkesztésének szabályait ismerteti és iromány példákkal is felvilágosítja. Megjegyzendő, hogy mindezeknél, de általában a munka eddig megjelent füzetében is, a szerző mindenütt kiírja a vonatkozó törvénycikk számát is, mi a munka használhatóságát még inkább fokozza.

Meghívó. A budapesti ref. papnöveldeben (Kálvin-tér 7. sz.) az 1881—2. évi nyilvános vizsgák június 20. és 21-dik napjain fognak megtartatni.

Június 20-án d. e. 8—12-ig kérdeztetnek: a II. évesek, az Egyháztörténelemből Farkas József, a Szónoklattanból és Vallástanítástánból Kovács Albert, az Irásmagyarozatból

és Bevezetéstől Petri Elek, a Vallásbölcészettől Szóts Farkas tanárok vezetése alatt.

20-án d. u. 3—6-ig: a IV. évesek, a magy. prot. Egyháztörténelemből Farkas József, az egyházjogtanból Kovács Albert, az Irásmagyarázattól Petri Elek, az Erkölcstanból Szóts Farkas tanárok vezetése alatt.

21-én d. e. 8—12-ig: a III. évesek, az Egyháztörténelemből Farkas József, a Ker. felekezetek tanrendszeréből Kovács Albert, az Irásmagyarázattól Petri Elek, a Hittanból Szóts Farkas tanárok vezetése alatt.

21-én d. u. 3—6-ig: az I. évesek, a Szenttörténelemből és annak melléktárgyaiból Farkas József, a Hébernyelvtanból és ujszövegségi Görögnyelvből Petri Elek, a Vallástörténetből Szóts Farkas, a Bölcsészettől (Bölcsészeti rendszerek birálata) és a Nevelés-Oktatástól Bihari Péter tanárok vezetése alatt.

21-én d. u. 6—7-ig: mind a négy osztály vizsgálja az összhangzatos éneklésből Farkas Sándor énektanár vezetése alatt; azután az ösztöndíjak és pályadíjak fognak kiosztatni.

Mely vizsgákra az érdeklődő közönséget és különösen a dunamelléki egyházkerület hivatalnokait tisztelettel meghívja — Budapest, 1882. május hóban — Szóts Farkas, igazgató.

Jelentés. A sárospataki ref. főiskolában az 1881—2-dik iskolai évet befejező vizsgálatok következő rendben fognak megtartatni:

I. Az előkészítő (progymnasiumi) osztályban és a gymnasiumban.

Vasárnap, június 11-én, délutáni istentisztelet után, az V—VIII. osztály énekkara s a zenetanulók fognak vizsgálatot állani; ezután testgyakorlati mutatványok.

Hétfőn, június hó 12-én lesz az előkészítő (progymnasiumi) osztály vizsgálata saját tantermében.

Hétfőn és kedden, június hó 12. és 13. napjain lesz szépírásból az I. és II., vallástánból, éneklésből és rajzból az I. II. III. és IV. osztály vizsgálata. Vallástánból és éneklésből június hó 12-én délelőtt az I-ső, délután a II-dik, június hó 13-án délelőtt III-dik, délután a IV-dik osztályé, mindeniké a saját tantermében. Szépírásból és rajzból június hó 12-én délelőtt a IV-dik, délután a III-dik osztály, mindenik a saját tantermében.

Szerdán és csütörtökön, június hó 14. és 15. napjain lesz az I. II. III. és IV. osztály vizsgálata, a fentebbieken kívül a többi összes tantárgyából, mindenik osztályé a saját tantermében.

Csütörtökön, június hó 15-én délután lesz a vizsgálat a francia nyelvből a VI-dik osztály tantermében.

Pénteken és szombaton, június hó 16. s 17-dik napjain az V. VI. és VII-dik osztály áll vizsgálatot, mindenik osztály két csoportban.

Hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön, június 19—22. napjain a tanügyi bizottság előtt szóbeli érettségi vizsgálat.

Pénteken és szombaton, június 23—24. napjain magánvizsgálatok.

II. Az akadémiában.

A vallás- és egyháztudományi, valamint a bölcsészeti szakban a colloquiumok, a rendes előadási órákon és tantermekben tartatnak mindennap június 30-ig.

A jog- és államtudományi szakban az alap- és államvizsgálatok letehetéseért a folyamodványt a szakelnökhöz kell beadni június 15—17-dik napjáig bezárólag. A vizsgálatok határnapjának kitzuzéséről az illetők hátiratilag fognak értesítettetni.

Jegyzet. Június 25-én, a szokásos tanérváró vasárnapon a főiskolai énekkar száz-, s az irodalmi önképző-kör ötven éves fenállásának örömmünepélye tartatik.

Június 26. és 27-én egyházkerületi gyűlés.

Az igazgatóság.

Meghívó. A szatmár-németi hely. hitv. gymnasiumban az 1881 2-dik iskolai évet bezáró szigorlatok, nyilvános vizsgálatok és ünnepélyességek a következő rendben fognak megtartatni:

1. A szigorlatok 1882. június 12. 13. 14. 15. 16. és 17. napjain, a rendes tanórák alatt, az illető osztályok tantermekben tartatnak meg.

2. A hálaadó istentisztelet június 18-án délelőtt lesz a szatmári ref. templomban, ugyanezen nap délután 4—6 óráig lesz az énekvizsgálat; a tornászat nyilvános vizsgálata 6—7 óráig tartatik a gymn. udvarán, vagy kedvezőtlen idő esetén a róm. kath. főgymn. tornacsarnokában.

3. Június 19. 20. 21-dik napjain, — a tanügyi bizottság határozata értelmében — a javító vizsgálatok vétetnek fel.

4. A nyilvános vizsgálatok ily rendben tartatnak meg: 1882. június 22. délelőtt 7—10 óráig az I-ső osztály; délután 4—7 óráig a II-dik osztály;

1882. június 23. délelőtt 7—10 óráig a III-dik osztály; délután 4—7 óráig a IV-dik osztály;

1882. június 24. délelőtt 7—10 óráig a V-dik osztály; délután 4—7 óráig a VI-dik osztály növendékeinek nyilvános vizsgálata, az I-ső gymn. osztály tantermében. Ugyanekkor adatnak ki a jutalomdíjak is.

5. A szatmár-németi prot. leánynevelő-intézeti növendékek nyilvános vizsgálata f. évi június 27-én délelőtt 9—12 és délután 3—5 óráig az egyes tudományokból, — és 28-án a művészeti- és szabad tantárgyokból, a prot. leánynevelő intézet nagy termében.

6. Végre a gymnasium egyetemes pártfogó testülete f. évi augusztus 20-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor közgyűlést fog tartani, melynek tárgyai lesznek: a) Az igazgató évi jelentése, az intézet szellemi állapotáról. b) A pénztárnok jelentése, az intézet anyagi állapotáról. c) A convictus ügyei. d) Tanügybizottsági határozatok. e) A kitörölt alapítványok bejelentése. f) Időközileg fölmerülő egyéb ügyek és indítványok.

Mindezekre az érdekelt mélyen tisztelt szüléket és gyámokat, a nevelés- és oktatásügy barátait, az intézet kegyes pártfogóit szives tisztelettel meghívja — Szatmárt, 1882. jun. 3. — Becsek Sándor, gymn. igazgató.

Megjelent Lukács Ödön nyiregyházi ref. lelkésztől és felső-szabolcsi esperestől: Vasárnapi, ünnepi s alkalmi imák szószéki használatra. Ajánlva van a mű Gróf Károlyi Tiborné ő méltóságának. 8-adrét, 307 lap. Nyiregyháza 1882. Csinos kiállítás. Ára 2 frt 40 kr. Addig is, míg tüzetesen ismertethetnők ezen imákat, ajánljuk a lelkipásztorok pártoló figyelmébe.

Vasárnap evangyeliomi hetilap a magyar nép barátja. Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos Czelder Márton. 35—36. szám tartalma: Reggeli ének. Czelder Márton. —

A magyar egyház. H. Kiss Kálmán. — Pitkairn szigete. — Vesztett pör. Lévy József. — Történelmi tárház: Tüzből kimentett ember. Biblia olvasási kalauz. Házi tanácsadó. — A kiadó és főmunkatársak nagy elismerést érdemelnek, hogy oly nemes buzgósággal működnek ezen nagy fontosságú hetilap érdekében. Vajha önfeláldozó működésök kelőleg méltányoltatnék is. Rajtunk lelkészek s tanítókon áll, hogy a vállalat sikerüljön, tegyünk meg azért annak érdekében mindent.

Magyar protestáns egyházi és iskolai figyelő V-dik és VI-dik füzeté szokott tartalommal: Isten a kezdet és végezet. Czuppen Sándor. — A presbyteri egyházkormányzat Skócziában. — A fehérhegyi ütközet befolyása. — Birálat a kézirat helyett nyomtatásban megküldött énekek felett. — Kül és belmissió. — A régiek. — Külföld. — Külföldi könyvészet. — Belföld. — Hazai könyv- és lapszemle.

Halálozás. Kincses Pál tamásdai ref. lelkész hosszas szenvedés után meghalt folyó hó 8-án, temetése 10-én ment végbe. Özvegyet és 5 árva hagyott maga után, élt 47 évet. Áldás és béke lengjen emléke felett.

Révész Imre emlékére az egyházkerületi pénztárba közvetlenül beszolgáltatott adományok:

Nagykárolyi egyházmegyéből: Asztalos György 1 frt, nagykárolyi egyház 50 kr, kaplonyi egyház 10 kr, domahidai egyház 50 kr, kis-majtényi ref. egyház 1 frt, géresi egyház 25 kr, Kézy Sándor 20 kr, Miskolczi István 10 kr, Györfi Dániel 10 kr, Csorb Sándor 4 kr, Korány János 50 kr, Király-Darócz 1 frt, Szentmiklós 50 kr, Bajza István 30 kr, genesi egyház 20 kr, Tukacs Lajos 50 kr, Buzás Lajos 50 kr, endrédi ref. egyház 30 kr, Körtvélyes 50 kr, Szaniszló 50 kr, Csomaköz 50 kr, berei ref. egyház 30 kr, mérki ref. egyház 50 kr, fábianházai ref. egyház 30 kr, n. ecsedi ref. egyház 1 frt, máté-szalkai ref. egyház 5 frt, Papp Arthur, máté-szalkai ref. lelkész 3 frt, ó-pályii ref. egyház 30 kr, Kovács Zsigmond ref. lelkész 50 kr, szamosszegi ref. egyház 1 frt, Kósa Dániel ref. lelkész 1 frt, ólcsvai ref. egyház 50 kr, Lövey Pál 50 kr, ilki egyház 20 kr, Dienes Balázs 1 frt, Dessewffy János 1 frt, Kéry Pál 20 kr, paposi ref. egyház 10 kr, jármii ref. egyház 50 kr, Kósa Ede lelkész 50 kr, kántor-jánosi ref. egyház 2 frt, Segesvári József lelkész 1 frt, hodászi ref. egyház 50 kr, Kubinyi Károly ref. lelkész 50 kr, nyirmegyesi ref. egyház 2 frt, gebei ref. egyház 1 frt, Kocsár Imre 30 kr, összesen 33 frt 79 kr.

Beregi egyházmegyében: adonyi egyház 10 kr, b. v. ardói egyház 50 kr, asztélyi egyház 87 kr, v. atyai egyház 20 kr, badalói egyház 4 frt 85 kr, balazséri egyház 20 kr, barabási egyház 1 frt 50 kr, Peterdy Károly lelkész 1 frt, barkaszói egyház 1 frt, barkaszói lelkész 50 kr, bátyui egyház 50 kr, benei egyház 20 kr, n. beregi egyház 3 frt, beregszászi egyház 50 kr, Bethelyi Ödön 1 frt, Gönczy Sándor 50 kr, Poldy Mór 1 frt, Szeles Elek 1 frt, Kallós Tivadar 50 kr, bilkei egyházban 1 frt 30 kr, bazsovai egyházban 50 kr, bótrágyi egyházban 70 kr, bucsui egyházban 60 kr.

(Folyt. köv.)

Tartalom: Báró Radvánszky Antal emlékezete. Egy felvidéki. — A tudomány a keresztyénségnek alapköve. — y. — s. — XLIII. zsoltár. X. — Felekezeti gymnasiumaink jövője. — Egy tanfelügyelői látogatás. Egy lelkész-tanító. — Tárca: Főiskolánk 1833-ban és 1881-ben. — Tanáregyesületi közgyűlés. Tóth S. — Különfélék. — Pályázat.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

A magyarhoni ág. hitv. ev. egyetemes egyház theologiai akadémiájának nagy bizottsága

PÁLYÁZATOT

hirdet, a Pozsonyban f. é. szeptember hó elején megnyitandó **egyetemes theologiai akadémiánál** szervezett 6 rendes és 2 magántanári állások közül **3 rendes és 2 magántanári székre.** Betöltendő pedig:

egy rendes tanszék: ó-testamentomi magyarázatra és segédtudományaira,

két rendes tanszék, melyek mindegyikéhez systematika és új-testamentomi exegetikai theologianak előadása van csatolva,

két magántanári tanszék: egy a történelmi theologiai szakban és egy a bibliai philologiai szakban való segédkezésre.

A rendes tanárok javadalma: 1200 frt évi fizetés és 300 frt lakbér fejében, a magántanárok évi fizetése 600 frt.

Pályázók, szakképzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket, tartoznak ft. Geduly Lajos superintendens urhoz, mint a th. akadémiai kis bizottság elnökéhez **f. é. junius 30-dik napjáig bezárólag** Pozsonyba be- küldeni.

A közelebbiekre nézve ft. superintendens ur ad az érdeklődőknek tájékoztató értesítést.

Kelt Pozsonyban, az egyet. th. akadémiai nagybizottságnak 1882. évi május 6—8. napjain tartott üléséből.

Báró Radvánszky Antal,
egyetemes felügyelő,
mint a bizottság elnöke.

Zelenka Pál,
mint a bizottság jegyzője.

3—3